

Fold-up EXPOO 19/11/19

TRANSITIE
thuis, buurt, kinderopvang naar
kleuterschool

Situering

Onderwijs

Waarom

De onderwijssetting is een van de grootste vindplaatsen voor kinderen/jongeren en ouders. De Huizen van het Kind kunnen een rol spelen in het verbinden van onderwijs en andere levensdomeinen.

Vandaag

In een grote meerderheid van de Huizen van het Kind is onderwijs, via het CLB en/of de scholen, een belangrijke partner.

Evoluties en opties

Kleuterparticipatie versterken

Via het [actieplan kleuterparticipatie](#) wil onderwijs volop inzetten op gelijke kansen voor de allerjongsten in een samenwerking met talrijke partners, waaronder de Huizen van het Kind. De kleutercoördinator werkt daarvoor aan een ondersteuningsaanbod op maat met instrumenten en inspirerende voorbeelden om kleuterparticipatie te bevorderen. Meer info vind je in de folder [kleuterparticipatie](#).

Transitie tussen thuis, buurt, kinderopvang en kleuterschool

Huizen van het Kind kunnen een rol spelen door het faciliteren van de [transities tussen thuis-kinderopvang en kleuterschool](#). Transitie voor alle kinderen op een positieve manier ondersteunen en begeleiden betekent dat er vanuit een sterke samenwerking werk gemaakt wordt van structurele, pedagogische, professionele continuïteit en wordt ingezet op continuïteit met thuis, buurt en gemeenschap.

CLB

Het CLB zit op de verbinding tussen onderwijs en welzijn en is in die optiek een belangrijke partner om tot een meer geïntegreerde ondersteuning te

komen. Gezien zijn rol in het kader van jeugdhulp kan het CLB mee bijdragen aan het vormgeven van een gelaagde ondersteuning.

Het CLB heeft net zoals het consultatiebureau een opdracht in het kader van preventieve gezondheidszorg, en heeft vanuit die optiek een universeel en laagdrempelig aanbod, waarmee verbinding kan gemaakt worden. Het CLB is gevat door het [decreet leerlingenbegeleiding](#) dat in 2018 gewijzigd is. Dit betekent transitie én een mogelijkheid om met het CLB in wederzijdse dialoog de synergiën te onderzoeken.

Scholen

Scholen zijn een vindplaats voor leerlingen, hun ouders én expertise van de onderwijsprofessionals. We zien dat Huizen van het Kind daar op een verscheiden manier opportuniteit in zien. Het gaat daarbij bv. over expertise-uitwisseling, het faciliteren of opzetten van taalstimuleringsprojecten, studiebegeleiding, huisstaakbegeleiding, zomerklassen, ... samen nadenken over en vormgeven van ouder- en schoolbetrokkenheid.

Buitenschoolse kinderopvang

➤ [Zie Kinderopvang](#)

Inspiratie

- [Het levensdomein 'Onderwijs'](#)

2. LEVENSDOMEINEN VERBINDEN

De samenwerkingsverbanden Huizen van het Kind als echte basisvoorzieningen verder laten uitgroeien betekent dat we in of via de Huizen van het Kind [de verschillende levensdomeinen die met opvoeden en opgroeien te maken hebben verbinden](#). Immers staan opvoeden en opgroeien niet los van alle andere levensdomeinen. Elk gezin legt zijn unieke puzzel: een dak boven je hoofd, zinvol werk, goede zorg, fijne vrijetijd met het gezin, je kinderen groot brengen. Hoe minder muurtjes gezinnen ervaren om de

puzzel in elkaar te laten vallen, hoe sterker ze in hun schoenen staat bij het opvoeden.

De Huizen van het Kind spelen een belangrijke rol in het neerhalen van de muurtjes tussen de levensdomeinen. Dit betekent overigens niet dat alle levensdomeinen *binnen* een samenwerkingsverband Huis van het Kind verrat zou moeten zitten, maar wel dat minstens *via* Huizen van het Kind in een ruimer partnerschap, gezinnen ondersteund kunnen worden op deze levensdomeinen.

De verschillende levensdomeinen

Onderwijs

- Kleuterparticipatie versterken
- Transitie thuis-kinderopvang-kleuteronderwijs
- CLB
- Scholen (algemeen en buitengewoon)
- Buitenschoolse opvang

Doelstellingen

- ▶ de verschillende dimensies van transitie onderkennen
- ▶ een ruimer draagvlak krijgen voor een warme transitie
- ▶ meer wederzijds begrip tussen actoren voorschools en onderwijs
- ▶ een beter zicht krijgen op lokale mogelijkheden en beperkingen
- ▶ beleidssignalen capteren

TRANSITIE

Visie
Actieplan

Aandacht voor transitie: waarom?

- ▶ Kinderen hebben nood aan positieve omgeving:
 - Uitnodigend, stimulerend, deelhebbend
- ▶ Kwaliteitsvolle basis/opvangvoorziening voor jonge kinderen
 - Positieve effecten bij een kwaliteitsvolle transitie (en dus ook negatieve effecten bij een niet-zorgzame transitie, in het bijzonder voor maatschappelijk kwetsbare groepen)
 - Aandacht voor zorg en leerkansen (EDU CARE)

Aandacht voor transitie: waarom?

- ▶ Kinderopvang niet voor alle kinderen beschikbaar
- ▶ Split system:
 - ❑ Opvang/ zorg voor jonge kinderen > welzijn
 - ❑ Kleuteronderwijs > onderwijs

Aandacht voor transitie: waarom?

- ▶ Transitie van thuis/ kinderopvang naar school
 - Transitie op jonge leeftijd
 - Ingrijpend gebeuren voor elk kind, maar verhoogde kansen op moeilijkheden bij bepaalde groepen (SES, taal, cultuur,...)
 - Accentbreuk tussen ZORG en LEREN (EDU CARE)

Transitie: wat?

- ▶ Transitie als een **proces van continuïteit en verandering**
 - Van ruim voor de gebeurtenis ...
 - ... tot het hebben van een gevoel van betrokkenheid.
- ▶ **Wederkerigheid** tussen gezin en school staat central
 - schoolrijpe kinderen of kindrijpe scholen?

Transitie: wat?

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

AGODI
AGENTSCHAP VOOR
ONDERWIJSDIENSTEN

Kind & Gezin

Warme transitie

- ▶ Inzetten op een warme transitie
= versterken van de continuïteit:
 - structurele continuïteit
 - professionele continuïteit
 - pedagogische continuïteit
 - continuïteit tussen thuis, buurt & gemeenschap

Warme transitie: versterken van de continuïteit

Structurele continuïteit:

Een hechte **samenwerking** tussen de verschillende basisvoorzieningen (gezinsondersteuning /kinderopvang/ kleuterschool) en administraties

- ▶ Samenwerking op Vlaams niveau bevorderen en verankeren
- ▶ Samenwerking op lokaal niveau bevorderen en verankeren
- ▶ Voorbeelden:
 - Samenwerking tussen netwerkpartners Huis van het Kind (HvK)
 - Samenwerking binnen Lokale Overlegplatform (LOP - LOK)
 - Samenwerking tussen HvK & LOP's

Warme transitie: versterken van de continuïteit

Professionele continuïteit

Een gedeelde verantwoordelijkheid van alle relevante professionals voor de ondersteuning van een warme transitie.

- ▶ Professionaliteit van huidige en toekomstige medewerkers, leerkrachten, opvoedingsondersteuners over transitie versterken.
- ▶ Voorbeeld:
 - uitwisseling tussen professionelen waarbij visie- en praktijkuitwisseling centraal staat (zie ook pedagogische continuïteit)

Warme transitie: versterken van de continuïteit

Pedagogische continuïteit

Afstemming tussen pedagogisch kaders met **aandacht voor transitie** en met gelijkwaardige **aandacht voor zorg en leren**, als belangrijke elementen van kwaliteit

- ▶ Sensibiliseren van opleiders rond transitie
- ▶ Bevorderen van afstemming m.b.t. sociaalpedagogische thema's gerelateerd aan transitie
- ▶ Aandacht voor onbedoelde maar ongewenste effecten
- ▶ Voorbeeld:
 - afstemming m.b.t. wenbeleid
 - Brochure “Zindelijkheid positief ondersteunen”

Warme transitie: versterken van de continuïteit

Continuïteit met thuis, buurt en gemeenschap

Een wederkerige dialoog tussen professionals, ouders, buurt en gemeenschap.

- ▶ Verdiepen en verbreden van bestaande relaties met aandacht voor transitie
- ▶ Met het oog op wegwerken van drempels
- ▶ Aandacht voor de noden van gezinnen
- ▶ Voorbeeld:
 - oudergerichte initiatieven met het oog op onderwijs- en maatschappelijke participatie
 - “Mijn buurt, mijn school” – “Schoolstart”...

Acties om kwaliteit van transitie te bevorderen op Vlaams niveau

Structurele continuïteit

- ✓ Samenwerking Huizen van het Kind en LOP's
- ✓ Samenwerken rond toeleiding nieuwkomers & ROM
- ✓ Acties niet-ingeschreven kleuters
- ✓ Afstemming Kind & Gezin en CLB's
- ✓ Ondersteuning geïntegreerde projecten

Pedagogische en professionele continuïteit

- ✓ Afstemmen rond soc.-ped. thema's
- ✓ Instrumenten rond communicatie over transitie
- ✓ Curricula: sensibiliseren/ afstemmen
- ✓ Visieontwikkeling & praktijkuitwisseling
- ✓ Verspreiden visie

Thuis, buurt en gemeenschap

- ✓ AMIF ouderbetrokkenheid & KP
- ✓ AMIF geïntegreerd inburgeringsbeleid laaggeletterde moeders
- ✓ Koala

PRAKTIJKVOORBEELDEN

- Antwerpen “Mijn buurt, mijn school” – toeleiden en werven
- Oostende brugfiguren onderwijs – wederzijds wennen
- Brussel “Babbelboom” – wederkerig gesprek

INFO De Mets, J, Peleman, B, Seghers, M, Vervaeke, V. & Van Laere, K. (2018)
Warm, welkom en wederkerig. Naar een goede ouder-school samenwerking.
Inspiratieboek voor het kleuteronderwijs. Gent: VBJK/SDL/Ugent.

Mijn buurt, mijn school

Antwerpen

- ▶ Merksem, Deurne Noord, Antwerpen Noord, Kiel en Luchtbal
- ▶ Concept is gedeeld, maar concrete uitvoering kan verschillen op wijkniveau, rekening houdend met diversiteit van gezinnen, noden en behoeften van de gezinnen, en aanwezige partners.
- ▶ “We hebben hen tijdens de sessies ook tools gegeven zodat ze konden nadenken wat ze zelf belangrijk vinden voor een school. ... Door daarover van gedachten te wisselen, horen ze zaken van elkaar – ‘ah, jij vindt opvang belangrijk’, ‘en jij wil zaken over het eten weten’... Zo hebben ze elkaar versterkt en aangemoedigd.”
- ▶ “Door deze schoolwandelingen kunnen we ook aan scholen zeggen dat we blijven investeren in een gefundeerde keuze bij de ouders.”

Kick-off 17/09

- Organisatie stad Antwerpen (onderwijs en welzijn)
- 77 aanwezigen: stedelijke kinderopvang, ondersteuningsnetwerk onderwijs Antwerpen, Kind en Gezin, Huis van het Kind, CAW, Meld je aan,...
- Doelstelling: draagvalk creëren, kadering transitie, samenwerkingsafspraken concretiseren m.b.t. concrete project Mijn Buurt, mijn school

Brugfiguren Oostende

- WEDERKERIG WENMOMENT “Ik nodig de ouders uit, telefonisch en met een postkaart... We willen de boodschappen geven: ‘de school verwacht je en je bent welkom’. De school kiest ook expliciet voor een sterke band met de ouders.”
- FILMMOMENT “het klassieke infomoment vervangen met beelden van wat er in de klas gebeurt”
- CONTACT AAN DE SCHOOLPOORT “...meer ouders die stilstaan n met ons over de foto's in gesprek gaan, wanneer ze ‘s morgens of ‘s avonds aan de deur staan”
- KOFFIE AAN DE SCHOOLPOORT “Andere ouders blijven en slaan nog een informele babbel met iemand uit het schoolteam of een andere ouder. Sommige ouders blijven nog wat staan praten. Zeer leuk om te zien.”

De Babbelboom Brussel

- ▶ “Laagdrempelige methodiek die de ontwikkeling, het welzijn en het gedrag van het kind bespreekbaar kan maken.”
- ▶ Op vraag van ouder om meer zicht te hebben op hoe het met hun kind gaat in de klas
- ▶ Op vraag van de professionals om samen met ouders een relatie op te bouwen, te luisteren naar hun verhaal en samen het kind te ondersteunen in zijn/haar ontwikkeling.

VRAGEN

CONTACT

Kathy Jacobs

transitie@kindengezin.be

Kurt Lambrechts

kleuterparticipatie@ondvlaanderen.be

